

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ പഞ്ചസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| പഞ്ചസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ||

കൗസൽയായാഃ സമക്ഷേ ഭരതസ്യ ശപഥഃ

ദീർഘകാലാത് സമുത്ഥായ
സംജ്ഞാം ലബ്ധ്യാ സ വീര്യവാൻ |
നേത്രോദ്യാമശ്രുപൂർണാദ്യാം
ദീനാംമുദ്വീക്ഷ്യ മാതരം || 2.75.1 ||

സോമിമാത്യമധ്യേ ഭരതോ
ജനനീമദ്യകുത്സയത് |
രാജ്യം ന കാമയേ ജാതു
മന്ത്രയേ നാപി മാതരം || 2.75.2 ||

അഭിഷേകം ന ജാനാമി
യോദ്ഭൂദ് രാജ്ഞാ സമീക്ഷിതഃ |
വിപ്രകൃഷ്ണേ ഹൃഹം ദേശേ
ശത്രുഘ്നസഹിതോദ്ഭവം || 2.75.3 ||

വനവാസം ന ജാനാമി
രാമസ്യാഹം മഹാത്മനഃ |
വിവാസനം ച സൗമിത്രേഃ
സീതായാശ്ച യഥാഭവത് || 2.75.4 ||

തഥൈവ ക്രോശതസ്സ്യ
 ദരതസ്യ മഹാത്മനഃ |
 കൗസൽയാ ശബ്ദമാജ്ഞായ
 സുമിത്രാം ചേദമബ്രവീത് || 2.75.5 ||

ആഗതഃ ക്രൂരകാർയായാഃ
 കൈകേയാ ദരതഃ സുതഃ |
 തമഹം ദ്രഷ്ടുമിച്ഛാമി
 ദരതം ദീർഘദർശിനം || 2.75.6 ||

ഏവമുക്ത്യാ സുമിത്രാം താം
 വിവർണവദനാ കൃശാ |
 പ്രതസ്ഥേ ദരതോ യത്ര
 വേപമാനാ വിചേതനാ || 2.75.7 ||

സ തു രാജാത്മജശ്ചാപി
 ശത്രുഘ്നസഹിതസ്തദാ |
 പ്രതസ്ഥേ ദരതോ യേന
 കൗസൽയായാ നിവേശനം || 2.75.8 ||

തതഃ ശത്രുഘ്നദരതൗ
 കൗസൽയാം പ്രേക്ഷ്യ ദുഃഖിതൗ |
 പര്യഷ്വജ്ഞതാം ദുഃഖാർതാം
 പതിതാം നഷ്ടചേതനാം || 2.75.9 ||

രുദന്തൗ രുദതീ ദുഃഖാത്
 സമേത്യാർയാ മനസിനീ |
 ദരതം പ്രത്യുവാചേദം
 കൗസൽയാ ദൃശദുഃഖിതാ || 2.75.10 ||

ഇദം തേ രാജ്യകാമസ്യ
 രാജ്യം പ്രാപ്തമകണ്ടകം |
 സമ്പ്രാപ്തം ബത കൈകേയ്യാ
 ശീഘ്രം ക്രൂരേണ കർമണാ || 2.75.11 ||

പ്രസ്ഥാപ്യ ചീരവസനം
 പുത്രം മേ വനവാസിനം |
 കൈകേയീ കം ഗുണം തത്ര
 പശ്യതി ക്രൂരദർശിനീ || 2.75.12 ||

ക്ഷിപ്രം മാമപി കൈകേയീ
 പ്രസ്ഥാപയിതുമർഹതി |
 ഹിരൺയനാഭോ യത്രാസ്മേ
 സുതോ മേ സുമഹായശാഃ || 2.75.13 ||

അഥവാ സ്വയമേവാഹം
 സുമിത്രാനുചരാ സുഖം |
 അഗ്നിഹോത്രം പുരസ്കൃത്യ
 പ്രസ്ഥാസ്യേ യത്ര രഘവഃ || 2.75.14 ||

കാമം വാ സ്വയമേവാദ്യ
 തത്ര മാം നേതുമർഹസി |
 യത്രാസൗ പുരുഷവ്യാഘ്ര -
 സ്തപ്യതേ മേ സുതസ്തപഃ || 2.75.15 ||

ഇദം ഹി തവ വിസ്തീർണം
 ധനധാന്യസമാചിതം |
 ഹസ്ത്യശ്വരഥസമ്പൂർണം
 രാജ്യം നിർയാതിതം തയാ || 2.75.16 ||

ഇത്യാദിബഹുഭിർവാക്യൈഃ
 ക്രൂരൈഃ സംഭർത്വീത്യേനഘഃ |
 വിവ്യഥേ ഭരതോത്ത്വീവ
 വ്രണേ തുദ്യേവ സൂചിനാ || 2.75.17 ||

പപാത ചരണൗ തസ്യാ -
 സ്തദാ സംഭ്രാന്തചേതനഃ |
 വിലപ്യ ബഹുധാസംജ്ഞതാ
 ലബ്ധസംജ്ഞസ്തദാവത് || 2.75.18 ||

ഏവം വിലപമാനാം താം
 പ്രാഞ്ജലിർഭരതസ്തദാ |
 കൗസൽയാം പ്രത്യുവാചേദം
 ശോകൈർബഹുഭിരാവൃതാം || 2.75.19 ||

ആർയേ കസ്യാദജാനന്തം
 ഗർഹസേ മാമകൽമഷം |
 വിപുലാം ച മമ പ്രീതിം
 സ്ഥിതാം ജാനാസി രഘവേ || 2.75.20 ||

കൃതശാസ്ത്രാനുഗാ ബുദ്ധി -
 ര്മാ ഭൂത് തസ്യ കദാചന |
 സത്യസന്ധഃ സതാം ശ്രേഷ്ഠോ
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.21 ||

പ്രേഷ്യം പാപീയസാം യാതു
 സൂര്യം ച പ്രതി മേഹതു |
 ഹന്തു പാദേന ഗാഃ സുപ്താ
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.22 ||

കാരയിത്യാ മഹത് കർമ
 ഭർതാ ഭൃത്യമനർഥകം |
 അധർമോ യോസ്യ സോസ്യാസ്തു
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.23 ||

പരിപാലയമാനസ്യ
 രാജ്ഞാ ഭൂതാനി പുത്രവത് |
 തതസ്തു ദ്രുഹ്യതാം പാപം
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.24 ||

ബലിഷ്ഠഭാഗമുദ്ധ്യത്യ
 നൃപസ്യാരക്ഷിതഃ പ്രജാഃ |
 അധർമോ യോസ്യ സോസ്യാസ്തു
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.25 ||

സംശ്രുത്യ ച തപസ്യിഭ്യഃ
 സത്രേ വൈ യജ്ഞദക്ഷിണാം |
 താം ചാപലപതാം പാപം
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.26 ||

ഹസ്ത്യശ്വരഥസംബാധേ
 യുദ്ധേ ശസ്ത്രസമാകുലേ |
 മാ സു കാർഷീത് സതാം ധർമം
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.27 ||

ഉപദിഷ്ടം സുസൂക്ഷ്മാർഥം
 ശാസ്ത്രം യന്തേന ധീമതാ |
 സ നാശയതു ദുഷ്ടാത്മാ
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.28 ||

മാ ച തം വൃശ്യാബാഹ്യാംസം
 ചന്ദ്രദാസ്തരതേജസം |
 ദ്രാക്ഷീദ് രാജ്യസ്ഥമാസീനം
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.29 ||

പായസം കൃസരം ഛരാഗം
 വൃഥാ സോദ്ദൃശാതു നിർഘൃണഃ |
 ഗുരുംശ്ചാപ്യവജാനാതു
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.30 ||

ഗാശ്ച സ്യശരതു പാദേന
 ഗുരൂൻ പരിവദേത ച |
 മിത്രേ ദ്രുഹ്യേത സോത്യർഥം
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.31 ||

വിശ്വാസാത് കമിതം കിഞ്ചിത്
 പരിവാദം മിമഃ ക്വചിത് |
 വിവൃണോതു സ ദുഷ്ടാത്മാ
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.32 ||

അകർതാ ചാകൃതജ്ഞശ്ച
 ത്യക്താത്മാ നിരപത്രപഃ |
 ലോകേ ഭവതു വിദ്വിഷ്ടോ
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.33 ||

പുത്രൈർദാസൈശ്ച ഭൃത്യൈശ്ച
 സ്വഗൃഹേ പരിവാരിതഃ |
 സ ഏകോ മൃഷ്ടമശ്നാതു
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.34 ||

അപ്രാപ്യ സദ്യശാൻ ദാരാ -
 നനപത്യഃ പ്രമീയതാം |
 അനവാപ്യ ക്രിയാം ധർത്യാം
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.35 ||

മാർത്ഥനഃ സന്തതിം ദ്രാക്ഷീത്
 സ്വേഷു ദാരേഷു ദുഃഖിതഃ |
 ആയുഃസമഗ്രമപ്രാപ്യ
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.36 ||

രാജസ്ത്രീബാലവൃദ്ധാനാം
 വധേ യത് പാപമുച്യതേ |
 ഭൃത്യത്യാഗേ ച യത് പാപം
 തത് പാപം പ്രതിപദ്യതാം || 2.75.37 ||

ലാക്ഷയാ മധുമാംസേന
 ലോഹേന ച വിഷേണ ച |
 സദൈവ ബിഭൃയാദ് ഭൃത്യാൻ
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.38 ||

സംഗ്രാമേ സമുപോദ്ധേ ച
 ശത്രുപക്ഷഭയങ്കരേ |
 പലായമാനോ വധ്യേത
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.39 ||

കപാലപാണിഃ പൃഥിവി -
 മടതാം ചീരസംവൃതഃ |
 ഭിക്ഷമാണോ യഥോൻമത്തോ
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.40 ||

മദ്യപ്രസക്തോ ഭവതു
 സ്ത്രീഷ്ചക്ഷേഷു ച നിത്യശഃ |
 കാമക്രോധാഭിഭൂതശ്ച
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.41 ||

മാന്യ ധർമ്മേ മനോ ഭൂയാ -
 ദധർമ്മം സ നിഷേവതാം |
 അപാത്രവർഷീ ഭവതു
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.42 ||

സഞ്ചിതാൻയസ്യ വിത്താനി
 വിവിധാനി സഹസ്രശഃ |
 ദസ്യുഭിർവിപ്രലുപ്യന്താം
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.43 ||

ഉദേ സന്ധ്യ ശയാനസ്യ
 യത് പാപം പരികൽപ്യതേ |
 തച്ച പാപം ദവേത് തസ്യ
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.44 ||

യദഗ്നിദായകേ പാപം
 യത് പാപം ഗുരുതൽപഗേ |
 മിത്രദ്രോഹേ ച യത് പാപം
 തത് പാപം പ്രതിപദ്യതാം || 2.75.45 ||

ദേവതാനാം പിതൃണാം ച
 മാതാപിത്രോസ്തുമൈവ ച |
 മാ സ്മ കാർഷീത് സ ശുശ്രൂഷാം
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.46 ||

സതാം ലോകാത് സതാം കീർത്യാഃ
 സജ്ജുഷാത് കർമ്മണസ്തഥാ |
 ഭൃശ്യതു ക്ഷിപ്രമദ്വൈവ
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.47 ||

അപാസ്യ മാത്യശുശ്രൂഷാ -
 മനർഥേ സോവതിഷ്ഠതാം |
 ദീർഘബാഹുർമഹാവക്ഷാ
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.48 ||

ബഹുഭൃത്യോ ദരിദ്രശ്ച
 ജ്വരരോഗസമൻവിതഃ |
 സമായാത് സതതം ക്ലേശം
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.49 ||

ആശാമാശംസമാനാനാം
 ദീനാനാമൂർധ്വചക്ഷുഷാം |
 അർഥിനാം വിതഥാം കുർയാദ്
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.50 ||

മായയാ രമതാം നിത്യം
 പുരുഷഃ പിശുനോശ്രുചിഃ |
 രാജേണാ ഭിതസ്ത്വധർമാത്മാ
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.51 ||

ഋതൂസ്സാതാം സതീം ഭാർയാ -
 മൃതുകാലാനുരോധിനീം |
 അതിവർത്തേത ദുഷ്ടാത്മാ
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.52 ||

വിപ്രലുപ്തപ്രജാതസ്യ
 ദുഷ്കൃതം ബ്രാഹ്മണസ്യ യത് |
 തദേതത് പ്രതിപദ്യേത
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.53 ||

ബ്രാഹ്മണായോദ്യതാം പുജാം
 വിഹന്തു കലുഷേന്ദ്രിയഃ |
 ബാലവത്സാം ച ഗാം ദോഗ്ധു
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.54 ||

ധർമ്മദാരാൻ പരിത്യജ്യ
 പരദാരാൻ നിഷേവതാം |
 ത്യക്തധർമ്മരതിർമുഖോ
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.55 ||

പാനീയദുഷകേ പാപം
 തഥൈവ വിഷദായകേ |
 യത്തദേകഃ സ ലഭതാം
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.56 ||

തൃഷാർതം സതി പാനീയേ
 വിപ്രലംഭേന യോജയൻ |
 യത് പാപം ലഭതേ തത് സ്യാദ്
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.57 ||

ദക്ത്യാ വിവദമാനേഷു
 മാർഗമാശ്രിത്യ പശ്യതഃ |
 തേന പാപേന യുജ്യേത
 യസ്യാർയോനുമതേ ഗതഃ || 2.75.58 ||

ഏവമാശ്വാസയന്നേവ

ദുഃഖാർത്ത്യനുപപാത ഹ |

വിഹീനാം പതിപുത്രോഭ്യാം

കൗസൽയാം പാർഥിവാത്മജഃ || 2.75.59 ||

തദാ തം ശപഥൈഃ കഷ്ടൈഃ

ശപമാനമചേതനം |

ഭരതം ശോകസന്തപ്തം

കൗസൽയാ വാക്യമബ്രവീത് || 2.75.60 ||

മമ ദുഃഖമിദം പുത്ര

ഭൂയഃ സമുപജായതേ |

ശപഥൈഃ ശപമാനോ ഹി

പ്രാണാനുപരുണത്സി മേ || 2.75.61 ||

ദിഷ്ട്യാ ന ചലിതോ ധർമാ -

ദാത്മാ തേ സഹലക്ഷണഃ |

വത്സ സത്യപ്രതിജ്ഞാ ഹി

സതാം ലോകാനവാപ്സ്യസി || 2.75.62 ||

ഇത്യുക്ത്യാ ചാകമാനീയ

ഭരതം ഭ്രാതൃവത്സലം |

പരിഷ്വജ്യ മഹാബാഹും

രുരോദ ദൃശദുഃഖിതാ || 2.75.63 ||

ഏവം വിലപമാനസ്യ

ദുഃഖാർത്തസ്യ മഹാത്മനഃ |

മോഹാച്ച ശോകസംരംഭാദ്

ബഭൂവ ലുലിതം മനഃ || 2.75.64 ||

ലാലപ്യമാനസ്യ വിചേതനസ്യ

പ്രണഷ്ടബുദ്ധോഃ പതിതസ്യ ഭൂമൗ |

മുഹൂർമുഹൂർനിഃശ്വസതശ്ച ദീർഘം

സാ തസ്യ ശോകേന ജഗാമ രാത്രിഃ || 2.75.65 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

അയോധ്യാകാണ്ഡേ പഞ്ചസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ||